

Çeviri Yazılar / *Reader Letters*

Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Kütüphane Hizmetleri Kılavuzu- 3. Basım

Guidelines for Library Services to Prisoners - 3rd Edition

Çev. : Güler Demir*

Öz

Cezaevi kütüphanesi hükümlü ve tutukluların rehabilitasyonunun en önemli bileşenlerindedir. Bu belge Vibeke Lehmann ve Joanne Locke tarafından hazırlanmış olan ve en son IFLA tarafından gözden geçirilip yayınlanan “Guidelines for Library Services to Prisoners” adlı kılavuzun çevirisidir. Ceza infaz kurumu kütüphane yönetimi ve personeline, etkin ve tatmin edici bir kütüphane hizmeti sunulmasında yardımcı olmak amacıyla hazırlanan 2005 yılına ait bu ilkeler yerel koşullara ve ortamlara uyarlanabilir esnekliktedir.

Anahtar Sözcükler: Ceza infaz kurumu kütüphanesi; hükümlü ve tutuklular; standartlar; IFLA.

Abstract

Prison library is one of the most important components of rehabilitation of incarcerated persons. This paper is the translation of the latest revision guidelines issued by IFLA, titled “Guidelines for Library Services to Prisoners” (by Vibeke Lehmann and Joanne Locke) These 2005 guidelines, developed to assist prison library management and staff in providing the prisoners with efficient and satisfying library and information service, are flexible to be adapted to local conditions and settings.

Keywords: Prison library; prisoners; inmates; standards; IFLA.

İçindekiler

TEŞEKKÜR.....	3
TANITIM.....	4
Amaç.....	4
Tarihçe.....	4
Felsefe ve Varsayımlar.....	5
İLKELER.....	7
1. Kapsam.....	7
2. Yönetim.....	7

¹ Yrd. Doç.Dr. Kastamonu Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. e-posta: gulerdemir@kastamonu.edu.tr, gulerdemir2009@gmail.com

3. Erişim	8
Fiziksel Tesisat & Ekipman.....	9
5. Bilgi Teknolojisi	11
6. Personel	11
7. Bütçe.....	12
8. Kütüphane Materyalleri.....	13
9. Hizmetler ve Programlar	16
10. İletişim ve Pazarlama	18
SÖZLÜK.....	19
KAYNAKÇA	20
CEZA İNFAZ KURUMU KÜTÜPHANELERİ: STANDARTLAR, KILAVUZLAR VE İLİŞKİLİ LİTERATÜR, 1990-2005.	20

TEŞEKKÜR

Yazarlar, Dezavantajlı Kişilere Hizmet Götüren Kütüphaneler Bölümü – Daimi Kurulunun üyelerine (Standing Committee of the Libraries Serving Disadvantaged Persons Section) bu yayının içeriğine ilişkin değerli katkıları ve önerileri nedeni ile teşekkür borçludurlar. Ayrıca 25’den fazla ülkede yapılan anket çalışmasında ülkelerindeki ceza infaz kurumu kütüphanelerinin durumları ve mevzuatı hakkında bilgi veren pek çok kütüphaneciye de içten teşekkürler. Bu veriler, yazarların, katı, cezalandırıcı koşullardan; insani ve rehabilite edici koşullara kadar çeşitli koşullar altında hapis cezası çeken hükümlü ve tutuklulara¹ yönelik temel bilgi ve okuma hizmetlerini yapılandırmak üzere mücadele veren kütüphanecilerin halen yüzleştiği çeşitli sorunların içyüzüne ilişkin bilgi edinmesini sağlamıştır. Hatta anketlere verilen pek çok yanıtın incelenmeleri sonucunda yazarlar bu (yeni ve gözden geçirilmiş ceza infaz kurumu kütüphanesi) standart kurallarına ilişkin yayına duyulan gereksinim(in önemi) konusunda çok daha fazla ikna olmuşlardır.

Son olarak yazarlar literatür araştırmalarını yapan, eleştirel yorumları ve pozitif önerileriyle çalışmaya cömertçe katkıda bulunan ceza infaz kurumu kütüphanesi standart kuralları çalışma grubunun diğer üyelerine; Birgitta Irvall ve María José López-Huertas Pérez’e minnetlerini sunarlar.

TANITIM

Amaç

Bu belgenin amacı, hükümlü ve tutuklulara verilecek kütüphane hizmetlerinin planlanma, yürütülme ve değerlendirilmesinde bir araç sağlamaktır. Belge, her ulusun kendi ceza infaz kurumu² kütüphanelerine yönelik ulusal kılavuzlar geliştirmesini sağlamak üzere örnek bir

¹ Çeviride orijinal belgede kullanılan “prisoner” sözcüğünün karşılığı olarak “hükümlü ve tutuklular” ifadesi kullanılmaktadır. Türkiye’de genel olarak tutukluların da hükümlülerle beraber ceza infaz kurumlarında bulundurulması nedeni ile bu ifadenin kullanılması tercih edilmiştir.

² Belgenin orijinalinde kullanılan “prison” sözcüğünün karşılığı olarak “ceza infaz kurumu” ifadesi kullanılmaktadır. Özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkûm olanların barındırıldıkları yer anlamındaki cezaevi hükümetinin karşılığı olduğundan bu kavramın kullanılması durumunda tutukevleri ve islahevleri bu kavramın dışında kalmaktadır. Bu nedenle, özgürlüğü bağlayıcı cezaların ve tutuklama kararlarının infaz edildiği bütün kurumları kapsayacak biçimde “ceza infaz kurumu” kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

kılavuz olmayı hedeflemektedir.

Yerel durum ve gereksinimlere kolaylıkla uyum sağlayacak esneklikte hazırlanmıştır. Bu uluslararası standart ilkeler, aynı zamanda, ulus ya da bölge politikaları ile ceza infaz kurumu kütüphanelerinin varlığını destekleyen çoğu ülkede erişilebilir, makul bir kütüphane hizmetleri düzeyini de yansıtmaktadır. Standart ilkeler hem yeni kütüphanelerin planlanması ve hem de mevcut kütüphanelerin değerlendirilmesini temsil etmektedir. Herhangi bir yerel kılavuz ya da standartları olmayan kurumlar bu standart ilkeleri kullanabilirler.

Bu standart ilkeler, ceza infaz kurumlarının kütüphanelerinin kurulması, işletilmesi ve değerlendirilmesi için pratik birer araç olmanın dışında; hükümlü ve tutukluların okuma, öğrenme ve bilgiye erişimindeki temel haklarını savunan genel bir ilke beyanı işlevini görecektir. İlkeler, kütüphaneciler, ceza infaz kurumu yöneticileri, ceza infaz kurumu yetkilileri, hükümetin yasama ve yönetme organları ile ceza infaz kurumlarının yönetimi ve finansmanından sorumlu diğer kurumlar ve yetkililere yöneliktir. Nüfusu 50 ve üstünde olan tüm ceza infaz kurumları kütüphanelerinde uygulanabilirler.

Tarihçe

IFLA'nın Dezavantajlı Kişilere Hizmet Götüren Kütüphaneler (IFLA's Libraries Serving Disadvantaged Persons -(LSDP) Bölümü; geleneksel kütüphane hizmetlerine erişemeyen topluluklarda yer alan gruplara yönelik özelleştirilmiş hizmetler geliştirmek üzere kütüphane, dernek ve hükümet kuruluşlarına liderlik; yol göstericilik sağlar. Bu gruplar, hastane ve ceza infaz kurumlarında bulunan kişiler, huzurevi ve bakımevindeki yaşlılar, (hastalık vb. nedeniyle) eve bağlı olanlar, sağır ve dilsizler, fiziksel ve gelişimsel engelliler ile okuma güçlüğü olan kişileri kapsar.

LSDP'nin Daimi Komitesi, bu misyona uygun olarak son on yılda mesleki uzmanlık alanına giren çeşitli nüfus gruplarına kütüphane hizmeti sağlamak üzere standartlar geliştirmek konusunda çalışmalara yoğunlaşmıştır.

Bu standart ilkeler, IFLA'nın mesleki raporları serisinde yayımlanmıştır. Ayrıca, gelişen kütüphane ve bilgi teknolojilerinin kullanımı kadar, bu bağlamda güncel araştırma ve uygulamaları da yansıtmak için düzenli biçimde güncellenerek gözden geçirilmektedirler. Bu yayın, "Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Kütüphane Hizmetleri Kılavuzu"nun üçüncü baskısıdır.

LSDP Daimi Komitesi, dünya çapında sayıları gittikçe artan ceza infaz kurumlarındaki insanların kütüphane ve bilgi gereksinimlerini düşünerek 1985 yılında bir ceza infaz kurumu kütüphanecileri çalışma grubu kurmuştur. Kuruluşunun üzerinden 5 yıldan fazla zaman geçtikten sonra çalışma grubu, ceza infaz kurum kütüphaneleri ile ilgili farkındalığı arttırmak ve temel bir kurum olarak bir standart ilkeler kılavuzu geliştirmek için bilgi toplamak üzere çeşitli konferans programları, seminerler, uydu toplantıları ve bir anket çalışmasına finansal destek sağlamıştır.

Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Kütüphane Hizmetleri Kılavuzu'nun (Guidelines for

Library Services to Prisoners) Frances E. Kaiser tarafından hazırlanan ilk basımı 1992 yılında yayımlanmıştır. Bu belge, genel ilke ve uygulamalara odaklanmıştır. 1993 yılında bu yayın İspanyolcaya çevrilmiştir. Kılavuzun yine Frances E. Kaiser tarafından hazırlanan 2. basımı 1995 de yayımlanmıştır. Bu basım, hizmet düzeylerine, dermenin büyüklüğüne, personel, bütçe, değerlendirme ve pazarlama yöntemlerine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler içermektedir. Aynı yıl belgenin Almancaya çevirisi yapılmıştır. 2001 yılında LSDP Daimi Komitesi, yalnız Batıda ve Avrupa’da değil, gelişmekte olan bir kaç ülke ile daha önce Sovyetler Birliği’ne bağlı ya da onun parçası olan ülkelerdeki ceza infaz kurum kütüphanelerinin nasıl bir gelişim gösterdiğini izlemek istemiştir. Komite aynı zamanda tüm kütüphane türlerine ilişkin bilgi teknolojisi ve otomasyon sistemlerini tanıtarak, önemli ve hızlı gelişmeleri takip etmiştir. Küçük bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Grubun amacı:

- 1) Halk kütüphanesi hizmetlerinin hastane ya da cezaevlerinde bulunan kişilere hizmet götürmek gibi sosyal hizmetleri nasıl ve ne kadar gerçekleştirdiğini görmek,
- 2) Ceza infaz kurum kütüphanelerinin güncel durumları hakkında uluslar arası bir literatür araştırması yapmak,
- 3) Mevcut ulusal standartlar/ilkeler ve hizmet dağıtım yöntemleri üzerine bilgi toplamaktır.

Nihai amacı ise;

21. Yüzyılın ilk on yılında kurumlara fayda sağlaması için yeni bir “Hükümlü ve Tutuklulara Yönelik Kütüphane Hizmetleri Kılavuzu” (Guidelines for Library Services to Prisoners) basımı geliştirmek üzere elde edilen bilgileri kullanmaktır. Araştırma bulguları güncel basımlara dâhil edilmektedir.

Felsefe ve Varsayımlar

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi doğrultusunda modern toplumlar cezai adalet ve özgürlüğü bağlayıcı cezalar konusunda daha insani ve daha aydın uygulamalara yöneldikleri için; dikkatlerini cezalandırmadan; eğitim, rehabilitasyon ve hapis süresinin yapıcı kullanımı konusuna yoğunlaştırmaktadır. Bu durumda, ceza infaz kurumu kütüphanesi; kurumun eğitim, rekreasyon ve rehabilitasyon programlarına desteği bakımından bütünüyle kurum çevresinin önemli bir parçası haline gelmektedir. Ceza infaz kurumu kütüphanesi; aynı zamanda oldukça yüksek ölçülerde kurullarla çevrili bir ortamda, hükümlü ve tutukluların özgür iradeleri ile kendi seçimlerini yaptıkları ve özgürce kendi arayışları ile meşgul olabildikleri bir “normallik” düzeyi sunmaktadır. Kütüphane; dış dünyaya bir pencere açmakta ve dış dünya için hazırlanan bu kişilere oldukça yararlı bilgiler sağlamaktadır.

Özgürlüğü bağlayıcı cezaya çarptırılan kişi bilgiyi öğrenme ve bilgiye erişim hakkından feragat etmemiştir ve ceza infaz kurumu kütüphanesi “özgür” dış dünyadaki halk kütüphanelerinin sunduğu ile kıyaslanabilir özelliklerde materyalleri ve hizmetleri sunmalıdır. Kurum kütüphanesindeki materyal ve bilgilere erişimin sınırlandırılması ancak kurum için bir tehlike yaratacağının bilinmesi durumunda geçerli olmalıdır.

Ceza infaz kurum kütüphaneleri, ceza infaz kurumlarının talep edilen belli başlı, özel bir takım hizmetleri sağlamasının yanında -hukuk dermeleri sağlamak gibi- kurumun eğitim ve rehabilitasyon programlarına destek olacak kaynakları da elde etmeli ve halk kütüphanesi modelini örnek almalıdır. Çok kültürlü ve çok dilli kullanıcıların gereksinimlerini karşılamaya özen gösterilmelidir. Kütüphane, suçlu bulunanlara yaşam boyu öğrenim olanaklarını sunduğu gibi; okuryazarlıklarını geliştirme, kişisel ve kültürel ilgi alanlarını besleme olanaklarını da vermelidir. Bu aktiviteleri gerçekleştirecek her türden kaynağı sağlamalıdır.

Hükümlü ve tutuklulara kütüphane hizmetinin oluşturulması ve bu hizmetin desteklenmesi bağlamında evrensel düzeyde geçerliliği olan (şu) birkaç belge temel dayanak olabilir:

- 1- Hükümlü ve Tutuklulara Muameleye İlişkin Birleşmiş Milletler Asgari Standartları'nın 40 no.lu kuralına (United Nations Standard Minimal Rules for the Treatment of Prisoners -1955) göre: “Tüm kurumlar, her kategoriden suçlu için elverişli biçimde düzenlenmiş hem rekreasyonel hem de eğitici ve öğretici yönde yayınlar bulunduran bir kütüphaneye sahip olmalı ve hükümlü ve tutuklular kütüphane hizmetlerinin tümü ile kullanımı için teşvik edilmelidir.
- 2- Uluslararası Kitap Komitesi (International Book Committee) ile Uluslar arası Yayıncılar Derneği (International Publishers Associations) tarafından geliştirilmiş ve UNESCO tarafından yayınlanmış olan The Charter for the Reader (1994) (Okur İçin Sözleşme) de “okumak evrensel bir haktır” diye belirtilmektedir.
- 3- IFLA/UNESCO Public Library Manifesto (1995) (IFLA/UNESCO Halk Kütüphanesi Manifestosu) halk kütüphanelerini ceza infaz kurumlarına hizmete çağırılmaktadır.
- 4- Avrupa Konseyi tarafından onaylanmış olan ‘Ceza İnfaz Kurumunda Eğitim Raporu’ (Strasbourg, 1990) ceza infaz kurum kütüphanesi konusunda bir bölüm içermektedir. Rapor, ceza infaz kurum kütüphanesinin dış dünyada bulunan diğer kütüphanelerle aynı mesleki standartlar ile işlev görmesini önermektedir: Tıpkı onlar gibi, konusunda uzman bir kütüphaneci tarafından yönetilmeli, kültürel olarak çeşitlilik gösteren topluluğun farklı ilgi ve gereksinimlerine cevap verilebilmeli; hükümlü ve tutuklular için açık erişim sunulmalı ve çeşitli okuryazarlık ve okuma ile ilişkili aktiviteleri içeren hizmetler sağlanmalıdır.

Dünyada çoğu ülkede, cezaevleri ya da tutukevlerinde bulunan insanların büyük çoğunluğunun, sınırlı eğitim düzeyinde ve becerilerinin de sınırlı olduğu ve geçmişlerinde okumanın sık ya da popüler bir alışkanlık olmadığı görülür. Aslında, önemli bir oranda hükümlü ve tutuklu nüfusunun okuryazarlığı çok düşük ve mesleki becerileri yetersiz kişilerden oluştuğu saptanmıştır. Pek azı, dışarıdaki yaşamlarında halk ya da üniversite kütüphaneleri kullanıcıları olmuştur.

Bir hükümlü ya da tutuklunun ne okuyacağı, yararlanacağı kütüphanenin dermesinin

nitelik ve içerdiği alanlara bağlı olacaktır. Cezbedici bir fiziksel çevre kadar, nitelikli bir personel ile eğitim, rekreasyon ve rehabilitasyon gereksinimlerini karşılayan bir materyal dermesi olan bir ceza infaz kurumu kütüphanesi, ceza infaz kurumu yaşamı ile hükümlü ve tutuklulara yönelik programların çok önemli bir parçası haline gelebilir.

Kütüphane aynı zamanda dış dünyaya uzanan önemli bir “cankurtaran haladı”nı temsil eder. Cehaletin azaltılmasını sağlayarak ve zamanın yapıcı kullanımını teşvik ederek kurum yönetimi için etkin bir yönetsel araç işlevini görebilir. Son olarak, ceza infaz kurum kütüphanesi, serbest kalmış eski bir hükümlünün çıktıktan sonra dış dünyada başarılı ya da başarısız olması anlamında fark yaratan yaşamsal bir bilgi kaynağı haline gelebilir.

İLKELER

1. Kapsam

1.1 Bu ilkeler özgürlüğü bağlayıcı ceza almış kişilerin bulunduğu tüm kurumlar / tesisler için uygulanabilir. Bu kurumlar ceza infaz kurum yetkililerince yönetilen cezaevi, tutukevi, nezarethane, ıslahevi, adli tıp merkezleri ya da diğer kurumlardır. İlkeler, hem çocuk ve genç, hem de yetişkinlere yönelik kurumlar için geçerlidir.

2. Yönetim

2.1 Ulusal ve/veya bölgesel ceza infaz kurum yetkilileri tarafından kütüphane hizmetlerinin sağlanması için yazılı politikalar geliştirilmelidir. Bu politikalar, kütüphane hizmetleri için fon kaynakları ve yönetsel sorumluluklar kadar misyon ve hedefleri de açık seçik biçimde ortaya koymalıdır. Politikalar, ilişkili kütüphane yasaları ile düzenlemelerini dayanak almalı ve düzenli aralıklarla gözden geçirilerek güncellenmelidirler.

2.2 Ceza infaz kurum kütüphanesi politikaları; günlük uygulamalar ve açılış kapanış saatleri, materyal seçimi, kataloglama/işleme tabi tutma, bağış, materyal dolaşım ve erişimi, envanter ve ayıklama, telif hakkına uyum, kütüphane veri dermesi, personel, bütçe, okuyucu hizmetleri, politika gözden geçirme ile bilgisayar/bilgi teknolojilerinin kullanımı gibi alanları içine alan bölgesel kütüphane prosedürleri için temel dayanak işlevi sunmalıdırlar.

2.3 Ceza infaz kurum kütüphanelerinin yönetsel ve finansal denetimleri ülkeler arasında çeşitli biçimlerde yapılandığından (ulusal - Adalet Bakanlığı, il ya da belediye yönetimi, halk kütüphanesi ya da kütüphane sistemi, Kültür veya Eğitim Bakanlığı, vb.) ve bazı durumlarda da bir kaç yönetim arasında sorumluluk ve yetkiler paylaşıldığı için, her birinin katılımını ve sağlanacak hizmetin düzeylerini göstermesi açısından yasal bir anlaşma/sözleşme yapılması çok önemlidir.

2.4 Kütüphanenin mümkün olduğunca uzun vadeli plan (3-5 yıl) geliştirme ve uygulaması önemle önerilmektedir. Plan derinlemesine bir kullanıcı nüfusu gereksinimleri değerlendirmesine dayanmalıdır. Bir misyon bildirgesi ile kütüphanenin kurum içindeki temel rolü/rollerinin tanımlanması plana dahil edilmelidir (rekreasyonel okuma için kaynak, eğitim programlarını destekleyici bir merkez, kendi kendine çalışma ve yaşam boyu öğrenme için kaynak, kültür

merkezi, kariyer ve iş konularında bilgi edinme merkezi, yasal materyaller merkezi olmak gibi.) Ayrıca plan, hedefleri, ölçülebilir amaçları, amaçları gerçekleştirecek stratejileri ve değerlendirme yöntemlerini de kapsamalıdır. Planın ceza infaz kurumu yönetimi tarafından onaylanması gerekir.

2.5 Her 3-5 yılda bir, kütüphanenin politika ve prosedürlere uyumunu garantilemek ve hizmetlerin etkinliğini ölçmek için kütüphane programının bir performans değerlendirilmesinin yapılması yararlı olacaktır.

3. Erişim

3.1 Kütüphane hizmetlerine erişim; ceza infaz kurumunda içinde bulunduğu güvenlik sınıfı ya da bölümü ne olursa olsun tüm hükümlü ve tutuklulara açık olmalıdır. Erişim yalnızca kütüphane kurallarının ihlalinin belgelenmesi durumunda kısıtlanmalıdır.

3.2 Hükümlü ve tutuklular sınırlanmaksızın her hafta materyaller arasında seçim yapabilecek ve onları inceleyebilecek, referans soruları sorabilecek, kütüphaneler arası ödünç verme hizmetinden yararlanabilecek, ödünç verilmeyen materyali okuyabilecek ve kütüphane tarafından organize edilen kültürel aktivitelere katılım sağlayabilecek yeterlilikte sürelerle kütüphaneyi ziyaret edebilmelidir.

3.3 Kütüphane kullanımı saatleri kurumdaki eğitim programları ve diğer düzenlemelerle uyumlu olmalıdır; böylece saatler arasında çakışma olması engellenmiş olur.

3.4 Hükümlü ve tutukluların kurumdan çalışmak için ayrılmalarına izin verilmesi durumunda, bölgedeki halk kütüphanesi veya üniversite kütüphanesini kullanmaları için onlar adına düzenleme yapılması gerekir.

3.5 Tecrit durumunda bulunan hükümlü ve tutuklular (hastane koğuğu, tedbiren gözüaltında bulunma, ceza ünitesi vb.) elektronik ya da basılı formattaki bir kütüphane derme kataloguna erişebilmeli ve ana dermeden veya kütüphaneler arası ödünç verme kanalıyla materyal talep edebilmelidirler.

3.6 Sınırlandırılan konut birimlerinin her birinde ayrı ayrı en azından 100 popüler ve güncel kitap ya da her bir hükümlü ya da tutuklu için 2 kitap (hatta mümkünse daha fazla sayıda kitap) bulunduracak biçimde bir “geçici kitap dermesi”ne (deposit collection) erişim sağlanabilmelidir. Bu derme ayda en az bir kez değiştirilmelidir. Her hükümlü ve tutuklu bu dermeden bir haftada en az iki adet kitap seçip alabilmelidir.

3.7 Ceza infaz kurumunun bu çok kültürlü ve dilli topluluğunun tüm okuma ve bilgi gereksinimlerini karşılamanın olanaksızlığı düşünülünce, ceza infaz kurumu kütüphanesi bölgesel ya da ulusal düzeydeki kütüphaneler arası ödünç verme sistemine katılmalıdır.

3.8 Ceza infaz kurumu kütüphanesi, fiziksel veya bilişsel engelli kullanıcıların kütüphane hizmetlerinden nasıl yararlanabileceklerine ilişkin mevcut erişim yasa ve kuralları ile uyumlu olmalıdır. Bu gereksinimler; alternatif olarak kütüphane materyalleri ve yasasına erişim; basılı olmayan format, uyarlanabilir ekipman ve özel sosyal yardım hizmetleri ve konaklama olduğu kadar kütüphane binasına fiziksel erişim ve benzeri konularla ilgili olabilir.

Fiziksel Tesisat ve Ekipman

4.1 Modern ceza infaz kurumlarında kütüphaneye ayrılmış bulunan alanlar özel olarak kütüphanenin kullanımı, hizmet akışı ve işlevselliğine uygun biçimde düzenlenmelidir. Daha eski tesislerde kütüphane işlevselliğinin etkinliğini sağlamak için tesisin tadilatı gerekebilir. Planlama sürecinde tasarıma destek vermesi için uzman kütüphanecilere danışılması gerekir. Kütüphane hizmetlerinin etkinlik ve başarısı büyük ölçüde hoş ve rahat bir fiziksel ortam sağlamasına bağlıdır.

4.2 Kütüphane, ceza infaz kurum kompleksi içinde, tercihen eğitim bölümünün içinde ya da ona yakın ve ulaşım açısından merkezi bir konumda olmalıdır. Kütüphane binası hükümlü ve tutuklu çoğunluğunun ve fiziksel engelli olanların da kolay ve rahatça erişimine uygun bulunmalıdır.

4.3 Kütüphane ayrı bir mekâna sahip ve istendiğinde kilitlenebilir olmalıdır. Tasarımı aşağıda sıralanan özellikleri kapsamalıdır:

- Okuma, bilgisayar kullanımı ve diğer özel kütüphane fonksiyonları için işlevsel aydınlatma
- Duvarlar, yer zemini ve tavanın akustik düzenlemeye uygun yapılmış olması
- Isıtma ve havalandırma mekanizması
- Ağırlığa dayanaklı kitap rafları
- Gereken teknik ve elektronik ekipmanın kullanımını sağlamak için yeterli elektrik ve veri prizleri
- Tüm kütüphane alanının görsel denetimi
- Kilitlenebilir depolama alanları
- Dışarıya bağlı telefon
- Acil durumlar için elektronik iletişim sistemi

4.4 Kütüphanenin giriş katı, kullanıcı aktiviteleri, personel işlevleri ve materyal depolama/sergileme için yeterli büyüklükte olmalı; aşağıda verilen hizmet alanlarını kapsamalıdır:

- Savaş ve depolama dolapları ile birlikte Referans Kısmı
- Referans masası
- Kütüphane bürosu
- Teknik işlemler için personel çalışma kısmı, bilgisayar ekipmanı, raflar, dolaplar, kitap katalog çekmeceleri ve masalar.
- Kütüphane materyalleri için raflar (kitaplar, dergiler, gazeteler, görsel işitsel materyaller)
- Kitaplar ve tanıtım materyallerinin gösterimi için alan
- Okuma masaları ve sandalyeleri
- Dinleme bölümü
- Kullanıcılara ayrılmış bilgisayarlar
- Fotokopi makinesi
- Grup aktiviteleri için alanlar

4.5 Kullanıcıların çalışma/oturma alanları; ceza infaz kurum nüfusunun en az % 5'ini veya kütüphane kullanımı izni olan kişilerin maksimumunu barındırabilecek büyüklüğe sahip olmalıdır. Masalar ve koridorlar dâhil olmak üzere her bir oturma alanı için 2,5 metre karelik yer ayrılmalıdır.

4.6 Raflar için 1000 kitaba 15 metre karelik alan alacak biçimde yer ayrılmalıdır.

4.7 Personel çalışma alanı bir kişi için 9 metre kare ayrılacak biçimde düzenlenmelidir.

4.8 Kütüphane bürosu minimum 9 metre karelik alana sahip olmalıdır.

4.9 Toplam kütüphane alanının % 5'i kütüphanenin bazı "özel kullanım"ları için gerekli mobilya ve ekipmana ayrılmalıdır (Bilgisayar ortamındaki veya kart formundaki kataloglar bölümü, sözlük ve atlaslar kısmı, kullanıcı bilgisayarları, yazı makineleri, fotokopi makineleri, sanat veya medya gösterimi alanı gibi)

4.10 Mobilya ve ekipmanlar etkinliği, rahatlığı, görünümünün çekiciliği, bakımının kolaylığı ve dayanıklılığı dikkate alınarak seçilmelidir. Mobilya ve ekipmanın düzenlenmelerinde güvenlik kuralları ile uyumlu olmalarına da dikkat edilmelidir. Kütüphane yapı olarak devamlı büyümekte ve değişikliğe gereksinim duyulmakta olduğundan esneklik bakımından modüler mobilyalar önerilir.

5. Bilgi Teknolojisi

5.1 Kütüphane, kurumun güvenliğine zarar vermemesi koşuluyla güncel/son bilgi teknolojilerinden mümkün olduğu derecede yararlanmalıdır.

5.2 Kütüphane, uluslararası standardizasyona uygun formattaki bir bibliyografik veritabanına (MARC 21) dayanan otomasyon üzerinden ödünç verme sistemi ve katalog sistemi kullanmalıdır

5.3 Bilgiye, eğitime ve rekreasyona yönelik gereksinimler için kullanıcıların multimedya yazılımı olan bilgisayarlara erişimi önemle önerilir.

5.4 Kütüphanecilerin enformasyon sorularına yanıt verebilmesi, web tabanlı kütüphane kataloglarını kullanabilmesi, meslektaşları ve yayıncı vb. ile iletişim kurması, uzaktan öğrenim dersleri alabilmesi ve kütüphaneler arası ödünç vermeye katılabilmesi için internet ve e-mail erişimi bulunması gerekir.

5.5 Ceza infaz kurumunun güvenlik tedbirlerinin izin vermesi durumunda gerek tahliye durumuna hazırlanması gerekse eğitim ve rehabilitasyon vb. amaçlı programlara alınması için hükümlü ve tutukluların gözetim altında internet erişimlerine izin verilmesi yararlı olur.

6. Personel

6.1 Büyüklüklerine bakılmaksızın bütün ceza infaz kurum kütüphaneleri, kütüphane bilimi alanında veya dengi bir diploması olan; konusunda uzmanlık eğitimi almış; gerekli nitelik ve becerilere sahip bir kütüphaneci tarafından yönetilmeli ve denetlenmelidir.

6.2 Nüfusu 500'ün üstünde olan bütün ceza infaz kurumlarında tam gün çalışacak uzman kütüphaneci yer almalıdır. Nüfusu 1000'in üstünde olan bütün ceza infaz kurumlarında ise tam gün çalışacak 2 uzman kütüphaneci yer almalıdır. Daha küçük nüfuslu kurumlar bir uzman

kütüphaneci ile çalışma saatleri aşağıdaki gibi olacak biçimde düzenlenebilir:

<u>Kurum nüfusu</u>	<u>Uzman kütüphanecinin çalışma saatleri</u>
0 - 300	24
301 - 499	30

6.3 İlave diğer personel kurumun gereksinimlerine uygun biçimde istihdam ettirilmelidir. Toplam personel sayısı aşağıdaki öğeler göz önüne alınarak ceza infaz kurumu nüfusuna göre değişir:

- Kütüphanenin açık olma saatleri
- Kütüphanenin büyüklüğü, direk erişilebilirliği ve düzenlenişi
- Kütüphanenin aynı anda kabul edebileceği kullanıcı sayısı
- Kütüphanedeki programlama sayısı
- Uydu/şube kütüphaneleri ya da dağıtım mekânları sayısı
- Sınırlanmış erişim ünitelerinin sayı ve büyüklüğü
- Otomasyonun düzeyi
- Ceza infaz kurum kompleksi içindeki hareket sınırlamaları
- Mevcut eğitim ve rehabilitasyon programları sayısı ve tipi

6.4 Kütüphane personelinin hepsi direk kullanıcı hizmetleri sağlamak ve işlemsel destek için gerekli mesleki ve teknik niteliklere sahip olmalıdır.

6.5 Kütüphane personeli hükümlü ve tutukluların çeşitli ve kompleks bilgi gereksinimlerini karşılayabilecek bilgiye ve ceza infaz kurumu ortamında etkin biçimde çalışmak için gerekli insani ve kişiler arası ilişkilere yönelik becerilere sahip olmalıdır.

6.7 Kütüphane personeli, ceza infaz kurumu yetkilileri, bir halk kütüphanesi sistemi, bir üniversite kütüphanesi ya da bir kültür kurumu tarafından görevlendirilebilir.

6.8 Ceza infaz kurumu kütüphane personelinin aldığı maaşlar ve çalışma koşulları; halk kütüphanelerinde çalışan benzer nitelikteki ve benzeri sorumlulukları alan kütüphaneciler ya da yine benzer pozisyonda bulunan dışarıda çalışan kütüphanecilerle kıyaslanabilir düzeyde bulunmalıdır.

6.9 Kütüphane personeline mesleki organizasyonlara katılma ve mesleki gelişim ile devamlı eğitim programlarına devam etme olanakları sunulmalıdır.

6.10 Kütüphane personeli tüm kullanıcılara ayırım yapmaksızın hizmet sunmalı ve kullanıcıların mahremiyetine saygılı olmalıdır.

6.11 Kurum kütüphanede hükümlüleri görevlendirebilir. Bu kişiler; yetenek, beceri, deneyim ve kütüphane işlem ve süreçlerine aşinalıklarına göre seçilmelidir.

6.12 Kütüphanede aynı zamanda gönüllü kişilerin de çalışması sağlanabilir. Bu kişiler kendisine düzenli ödeme yapılan personelin yerine istihdam edilmemeli fakat eğer gerekiyorsa fazladan destek ve özel programlar sağlamak için görev almalıdır.

6.13 Hem hükümlü çalışanlar, hem de dışarıdan gönüllülere geniş çaplı bir oryantasyon programı ve hizmet içi eğitim uygulanmalıdır.

7. Bütçe

7.1 Ceza infaz kurum kütüphanesinden sorumlu kurum/kuruluş ya da otorite, kütüphanenin ayrı bir kalem üzerinden bütçesinin olması ve maaşların, kütüphane materyallerinin, aboneliklerin, ekipmanın, bilgi teknolojisinin (IT), malzemelerin, sözleşmeli hizmetlerin, kütüphaneler arası ödünç vermenin, network/konsorsiyum üyeliklerinin, personel eğitiminin ve veri tabanı ödemelerinin karşılanması için yıllık bütçe tahsisatının bulunmasını garantiye almalıdır.

7.2 Uzun vadeli kütüphane planı (bkz. 2.4) yıllık bütçenin kullanılmasında temel alınmalıdır.

7.3 Kütüphane bütçesi yönetici/şef kütüphaneci tarafından geliştirilmeli ve yönetilmelidir.

7.4 Kütüphane personeli, masrafları, kütüphane aktivite istatistiklerini ve program sonuçlarını/ürünlerini detaylandıran yıllık raporlar hazırlamalıdır.

7.5 Aşağıdaki iki formülden birinin seçilmesi ile yıllık kütüphane materyalleri bütçesi tahsis edilmelidir:

A. Nüfusu 500'ün üzerinde olan ceza infaz kurumları için; bir (1) genel ciltli kitabın ortalama fiyatı (yerel para birimine göre) kurulu bir kütüphanenin minimum bütçesini hesaplamada temel alınacaktır:

Ortalama roman dışı ciltli bir kitabın fiyatı X kurum nüfusunun % 70 + kayıplar, hasarlar vb için %10 (örneğin, 500 kişi X %70 X 32 Euro= 11.200 Euro + 1120 Euro (11.200 ün % 10'u)= 12,320 \$. Bu formül ile kütüphanenin sadece ciltli kitap alacağı ima edilmez; kütüphanenin diğer bütün materyalleri için basit bir bütçe hesaplama aracını temsil etmektedir. Kitap fiyatı arttıkça materyallerin bütçesi de artacaktır.

Ya da B. Nüfusu 500'ün altında olan kurumlar için, minimum yıllık bütçe dermenin % 10'unu değiştirmeye yetecek kadar olmalıdır.

7.6 Yeni kütüphanelere başlangıç materyali oluşturmak için ayrılacak bütçe, tam teşekküllü bir dermenin en azından % 50'sini oluşturabilmeye yeterli olmalıdır. Daha sonra her yıl sonraki 4 yıla ilişkin olmak üzere materyal dermesinin 5 yıl içinde tam sayıya ulaşmasına izin verecek şekilde düzenli bütçenin dışında ilave fonlar tahsis edilmelidir.

8. Kütüphane Materyalleri

8.1 Kütüphane dermesi; hükümlü ve tutukluların bilgiye yönelik, eğitsel, kültürel, rekreasyonel ve rehabilitasyona yönelik gereksinimlerini karşılamak üzere basılı ve diğer formatlarda materyalleri içine almalıdır. Bu dermede dâhil edilenler halk ya da okul kütüphanelerinde bulunanlara benzer güncel basılı ve kitap dışı materyaller olmalıdır.

8.2 Kütüphane dermesine düzenli aralıklarla uzman kütüphanecilerce yapılan seçimler sonucu yeni materyaller katılmalıdır. Planlanmış sağlamalar eğer kütüphanenin gereksinimlerine uygunsa bağışlarla da beslenebilir.

8.3 Kütüphaneler arası ödünç verme, kütüphane dermesini tamamlamak, bütünlemek için kullanılmalı ve planlanmış derme geliştirmeye alternatif olmamalıdır.

8.4 Kütüphane dermesi mesleki standartlara uygun biçimde yönetilip idame ettirilmeli ve etkin biçimde sergilenerek; aktif olarak tanıtımı yapılmalıdır.

8.5 Materyaller, ceza infaz kurumu nüfusunun demografik bileşimine dayalı bir derme yönetim politikası/planına göre seçilmelidir. Derme yönetim politikası/planında; kuruma tehdit oluşturduğu bilinen özel bir yayın olması dışında, açık seçik biçimde materyal seçiminde sansür uygulanmayacağı ifade edilmelidir. Politika/Planda aşağıda verilen noktalar dikkate alınmalıdır:

- Hükümlü ve tutukluların etnik/kültürel bileşimi, yaşları, okuma düzeyleri, eğitim geçmişleri ve dilleri
- Çevre kaynakları ve destek grupları, iş ve konaklama olanakları, eğitim ve mesleki eğitim seçeneklerine ilişkin bilgiler de dâhil olmak üzere hükümlülerin toplumla yeniden bütünleşmesi için yararlı olacak materyal gereksinimi
- Referans ve kurumun sunduğu programları destekleyen diğer materyallere duyulan gereksinim (madde ve alkol tedavisi, öfke denetimi, çocuk bakımı, okuma yazma öğretimi, sanat ve müzik vb. gibi)
- Yayın önerileri ile ve dermeden ayıklama yapılması için gelen taleplerle uğraşıya ait süreçler
- Güncelliğini kaybetmiş ve artık geçerliliği ve gerekliliği olmayan materyallerin dermeden ayıklanması ile ilgili prosedürler
- Bağışlarla yapılacak uygulamalara ilişkin süreç

8.6 Seçim ölçütleri aşağıdakileri içermeli, ancak onlarla sınırlı olmamalıdır:

- Hedef kitle için konu ve stilin uygunluğu
- Hükümlü ve tutukluların ilgi alanı ve gereksinimlerine hitap etme
- Eleştiri konuları, eleştirmenler ve kamu
- Sanatsal, toplumsal, bilimsel ya da kültürel değer
- Gerçeğe uygunluk
- Kütüphane kullanımı için uygun formatta olma
- Mevcut kütüphane derme ve konu kapsamı ile ilişkili olma
- Bedeller

8.7 Kütüphane, geniş çapta her türden düşünce ve görüşleri temsil eden dengeli bir “derme” oluşturmaya çaba göstermelidir. Ancak belli bir nüfus grubu için popüler olmayabilecek belirli materyalleri dermeden çıkarmak için 8.6’daki ölçütler kullanılmamalıdır.

8.8 Bağış yolu ile gelen materyaller satın alınarak gelen materyaller ile aynı seçim ölçütlere göre değerlendirilmelidir.

8.9 Kütüphane dermesi aşağıda belirtilen materyal tiplerini kapsamına almalıdır (ana dilde ve gerekirse diğer dillerde):

- Genel referans kaynakları
- Çok çeşitli türlerde roman (romantik, esrarengiz, suç, bilim kurgu, fantezi, korku vb.)
- Biyografiler

- Standart Dewey konu alanlarını içine alacak biçimde; yoğun olarak kendi kendini idame etme, yaşam becerileri ve kişiler arası ilişkiler konularında roman dışındaki kaynaklar
- Yasal materyaller (anayasal ya da mahkemenin zorunlu kıldığı gereklilikler için olduğu kadar bilgi edinme anlamında da gereksinimleri karşılamak için)
- Şiirler (ceza infaz kurumlarında çok popülerdir)
- Karikatürler ve çizgi romanlar (hem yeni başlayan okuyucular hem de ileri düzeyde meraklıları için)
- Kendi kendine çalışma materyalleri (uzaktan öğrenme/ yazışma dersleri ve yaşam boyu öğrenimi desteklemek için)
- Okunması kolay materyaller (okuma güçlüğü olan ve ana dili farklı olan hükümlü ve tutuklular için)
- Büyük harfli kitaplar (görme güçlüğü çekenler için)
- Sesli kitaplar (tüm kullanıcılar ile görme ve okuma problemi olanlar için)
- Görsel ve işitsel materyaller, multimedya ve bilgisayar yazılımı (ekipmanın bulunduğu yerde)
- Halkın kullanımına yönelik bilgiler (tahliye ile dış dünyaya hazırlık niteliğindeki planlama ve iş arama için broşürler, rehberler, el kitapları, vb.)
- Okuma yazma ve sayı sayma materyalleri (okuma, yazma ve matematik becerilerini geliştirmek için)
- Bulmacalar, oyunlar (eğitim ve eğlence için)
- Dergiler (genel ilgi alanları ve özel ilgi alanları – tüm kullanıcılar için)
- Gazeteler (tüm hükümlü ve tutuklular için – dünyadan ve yerel olaylardan haberdar olmaları ve kendi memleketleri ile iletişimde bulunmalarını sağlamak üzere)

8.10 Geleneksel basılı yayınları kullanamayan hükümlü ve tutukluların (fiziksel ya da zihinsel engelli olanlar ile okuma ve öğrenme problemi olanlar da dâhil) gereksinimlerini karşılamak için alternatif materyallerin yeterli biçimde bulundurulması gerekir. Bu materyaller kütüphaneler arası ödünç verme kanalıyla da tamamlanabilir.

8.11 Minimum yeterlilikte dermeyi oluşturacak materyal sayısı çeşitli faktörlere göre değişir; ceza infaz kurumu nüfusu, gözetimin güvenlik düzeyleri, uydu dermelerin sayısı, ortalama hapis süresi, mevcut iş ve eğitim programları, haftalık kütüphane ziyareti sayısı ve kütüphanenin sunduğu program/aktivitelerin ölçüsü gibi. Bu faktörleri dikkate alırken, tam bir kütüphane hizmeti sunmak için genel bir yönerge minimum aşağıdaki materyalleri kapsam içine alır: (çok fazla talep edilen yayınların fazla kopyaları bulundurulmalıdır)

Kitaplar: 2000 kitabı olan bir derme ya da bir hükümlü ya da tutuklu için 10 kitap; mümkünse bu sayı daha fazla da olabilir.

Dergiler: Minimum 20 dergiyi içeren bir derme veya her bir hükümlü ya da tutuklu için bir dergi aboneliği, mümkünse bu sayı daha fazla da olabilir.

Gazeteler: Bölgesel, ulusal ve yabancı gazeteler- sayı, hükümlü ve tutuklu nüfusunun temsil ettiği coğrafi bölgeler/ülkeler dayanak alınarak kararlaştırılır.

Görsel İşitsel Materyaller, Multimedya ve Bilgisayar Yazılımı:

Temel gereksinimleri karşılayacak ve mevcut ceza infaz kurum programlarının çalışmasını destekleyecek yeterlilikte ve sayıda olmalıdırlar. İlave materyaller gereksinim duyuldukça, kütüphaneler arası ödünç verme, bölgesel konsorsiyum ya da ulusal dermeler aracılığı ile sağlanabilirler.

8.12 Bütün kütüphane materyalleri ulusal ve/veya uluslararası standartlara göre sınıflandırılmalı ve kataloglanmalıdır. Bibliyografik veritabanlarına erişim mevcut ise, mevcut kataloglama verisi bu tip kaynaklardan sağlanmalıdır; böylece orijinal kataloglama (kurum içinde kataloglama) gereksinimi elimine edilmiş olur.

8.13 Kütüphane materyalleri iyi durumda tutulmalı, üzerlerinde yer numaraları etiketi bulunmalı ve açık ve kolay erişime açık biçimde bulundurulmalıdır.

8.14 Tarama becerilerini arttırmak, derme yönetimi ve etkin kullanımı için otomasyon üzerinden bir kataloglama ve ödünç verme sistemi mutlaka önerilmektedir.

9. Hizmetler ve Programlar

9.1 Hükümlü ve tutuklulara verilen kütüphane hizmetlerinin kapsam ve düzeyleri kurum nüfusunun profiline ve kütüphanenin uzun vadeli planlarına bağlı olmalıdır. Kullanıcı hizmetleri aşağıdaki hizmetlerden oluşmalı; ancak onlarla sınırlı olmamalıdır:

- Kurum içindeki materyaller kanalıyla verilen referans ve bilgi hizmetleri ile kullanılması olası ise kullanıcıların gerçeklerden, güncel olaylardan haberdar olma ve veri gereksinimleri için internet kaynakları
- Okuyucu önerileri hizmeti – ilgi alanları ve düzeylerine göre kullanıcılara yayın önerisinde bulunmak
- Kütüphane kullanımına yönelik düzenli aralıklarla yapılan oryantasyon ve tanıtım ile yönlendirmeler
- Kütüphaneler arası ödünç verme – bölgesel, eyalet ya da diğer düzeylerdeki sistemler, iletişim ağları ya da diğer işbirliği ilişkilerine katılım kanalıyla diğer kütüphanelerin dermelerine erişim
- Engelli kullanıcılar için özel materyaller sağlanması (örn. Milli kütüphaneden; körler, engellileri destekleme grupları vb. için materyaller, gibi)

9.2 Kütüphanenin sınırlanmış statüdeki hükümlü ve tutuklulara verdiği hizmetler; genel nüfusa sunduğu hizmetler ile kıyaslanabilir türde olmalıdır (Ayr. bkz. 3.4 ve 3.5).

9.3 Kütüphane okuma, yazma becerileri ile kültürel uğraşları yaygınlaştıran çeşitli aktivite ve programları organize etmeli ve desteklemelidir. Bu tür programlar zamanın yaratıcı biçimde kullanımı olanağını verir ve yaşam kalitesini artırır. Aynı zamanda sosyal becerileri besler ve özgüveni çoğaltırlar. Ceza infaz kurumu yetkilileri üretici uğraşları olan hükümlü ve tutukluların daha az problem yarattığı ve rahatsızlığa neden olduğunu bilmelidirler. İlgi uyandırıcı ve ilişkili

kütüphane programları örnekleri aşağıdaki gibidir:

- Okuma rehberi
- Kitap kulüpleri & tartışmalar
- Kütüphane kaynaklarının kullanımı ile edebi ve “gerçek” yarışmalar
- Yaratıcı yazma çalışmaları
- Müzik programları
- Sanat çalışmaları ve gösterimi / sergileri
- Edebiyat öğrenimi
- Heceleme yarışmaları
- Tatil kutlamaları ve kültürel kutlamalar
- İş fuarları

Tüm bu programlar bütün ceza infaz kurum kütüphane türlerine uygun olmayabilirler. Kütüphane tarafından sponsorluğu yapılan olayların ceza infaz kurumuna ilişkin tüm misyonlarla uyumlu olması ve yönetim tarafından onaylanması gerekmektedir.

10. İletişim ve Pazarlama

10.1 Ceza infaz kurumu kütüphanesi personeli kütüphane kullanıcıları ile çift yönlü iletişimi korumalı ve kullanıcıların önerilerine açık olmalıdır. Düzenli kullanıcı memnuniyeti anket ve araştırmaları önerilmektedir. Kullanıcı öneri ve taleplerinin zamanında dikkate alınıp değerlendirilmesi kütüphanenin güvenilirliğini büyük ölçüde arttıracaktır.

10.2 Yabancı dil konuşan hükümlü ve tutuklular eğitim ve ceza infaz kurumu programlarına katılmakta güçlük yaşayabileceğinden onlarla iletişim kurmak bağlamında ayrıca çaba harcanmalıdır.

10.3 Ceza infaz kurumu kütüphanesi personeli, desteği ve kaynakları ile kurumun diğer bölümlerine ulaşmalıdır. Ceza infaz kurumu kütüphanesi personeli, türdeş alanlı programlara, danışma komitelerine ve özel projelere katılım sağlayarak kurum yönetiminin gözünde kütüphanenin önemini arttırabilir. Eğitim ve tedavi personeli kütüphaneye sınıflar ile hükümlü ve tutuklu gruplarını getirmek için cesaretlendirilmedir.

10.4 Hükümlü ve tutukluları temsil ettiği kadar ceza infaz kurumunun bölümlerinin de geniş spektrumlu temsilini sağlayan bir ceza infaz kurumu kütüphanesi danışma komitesi oluşturulması önerilir. Komite üyeleri kütüphanenin savunucuları olarak davranabilir ve kütüphane personeline geri bildirim sağlamak konusunda çok yararlı olabilirler.

10.5 Ceza infaz kurumu kütüphanecileri çoğunlukla işlerinde kendilerini soyutlanmış ve “dışarıdaki” meslektaşları ile düzenli iletişimden yoksun kalmış hissederler. Bu soyutlanma, mesleki bir “ağ”ın parçası olmak, internette tartışma gruplarına katılmak, bültenlere üye olmak, mesleki konferans ve çalıştaylara katılmak, mesleki literatüre katkıda bulunmak ve kütüphane okulu öğrencilerine ders vermekle ortadan kaldırılabilir.

10.6 Ceza infaz kurumu kütüphanesi personeli, pek çok yolla kütüphane ve kütüphane materyallerini kullanmayı tanıtip teşvik ederek yaygınlaştırabilir. İnsanları kütüphaneye

getirmenin etkin yolları renkli bir kütüphane tanıtım broşürünün yayımlanması ve geniş çapta dağıtımı ile kütüphane personelinin yeni hükümlü ve tutukluların oryantasyonuna (uyumlandırma çalışmalarına) katılımını içerebilir.

10.7 Ceza infaz kurumu kütüphanesi personeli ve hükümlü kütüphane çalışanları kütüphanede düzenlenen aktivitelere destek olmanın (bkz. 9.3) dışında;

- Konu bibliyografyaları
- Yeni gelen yayınların listeleri
- Rehberler ve kitap ayraçları ile
- Kitap ve sanat gösterimleri hazırlayabilirler.

10.8 Kütüphane aynı zamanda kamu sosyal hizmet yayınlarının bir ana dağıtım merkezi biçiminde hizmet vererek ve dışarıdaki destek kuruluşlara yönlendirici bir merkez işlevi görerek kütüphaneye yapılan ziyaretlerin sayısını çoğaltabilir.

SÖZLÜK

Bu belge kapsamında kullanılan terim ve ifadeler aşağıda belirtilen bağlam ve tanımlamalara uygun biçimde kullanılmıştır:

Erişim (Access): Bilginin ve kütüphane materyalleri ile hizmetlerinin elde edilmesi ve kullanımına ilişkin özgürlük ve beceri

Kurum/Kuruluş (Agency): Yasal gözetim altındaki kişilere kütüphane hizmetleri sağlayan kamu ya da özel kurum, kuruluş/sistemleri

Büyük harfli kitaplar/yayınlar (Large-print books/publications): 14 punto ya da daha büyük tipte basılmış materyaller

Ceza infaz kurumu (prison): İnsanların gözetiminde, hapis ya da tutuklu olarak bulundurulduğu tüm kurum/tesisler. Bu ifade aynı zamanda ıslahevi, cezaevi, tutukevi ya da benzeri diğer kurumlara da işaret eder.

Ceza infaz kurumu yetkilileri (Prison authority): Ceza infaz kurumu tesislerini yöneten ulusal ya da yerel hükümet departmanı.

Tecrit/Tecrit edilmişlik durumu (Segregation/segregated status): Hükümlü ve tutukluların, personel ve diğer hükümlü ve tutukluların korunması, kurum güvenliği ya da ceza amacı ile fiziksel anlamda ayrı bir yerde tutulması.

Uydu/Şube kütüphanesi (Satellite library): Ana/merkez kütüphane personeli tarafından denetlenen, ceza infaz kurumu kompleksi içinde yer alan şube ya da branş kütüphanesi. Ana/merkez kütüphaneden küçüktür ve sıklıkla ayrı, erişimi sınırlı bir bölgede yer alır (hücre blogları, tecrit alanları, okul, hastane gibi).

Kullanıcı (User): Kütüphaneyi kullanan bireye işaret eder.

KAYNAKÇA

CEZA İNFAZ KURUMU KÜTÜPHANELERİ: STANDARTLAR, KILAVUZLAR VE İLİŞKİLİ LİTERATÜR, 1990-2005.

- ABM-Utvikling. (2005). *Biblioteket: det normale rommet I fengslet*. (skrift #14). Oslo: ABM.
http://www.abm-utvikling.no/publisert/ABMskrift/2005/fengselsbibliotek_web.pdf
- American Association of Law Libraries. Contemporary Social Problems and Special Interest Section. (1996). *Recommended collections for prison and other institution law libraries*. (Rev. ed.). Chicago, IL: American Association of Law Libraries.
- American Association of Law Libraries. *Standing Committee on Law Library Service to Institution Residents*. (1991). *Correctional facility law libraries: An A to Z resource guide*. Laurel, MD: American Correctional Association.
- American Correctional Association. (1991). *Standards for adult local detention facilities*. (3rd ed.). College Park, MD: American Correctional Association.
- American Correctional Association. (2003). *Standards for adult correctional institutions*. (4th ed.). Lanham, MD: American Correctional Association.
- Anderson, W. (1991). The evolution of library and information services for special groups: The role of performance review and the user. *IFLA Journal*, 17(2), 135-141.
- Arlt, J. (1999). Neue Wege für die Brandenburger Gefängnisbibliotheken [New ways for the Brandenburg prison libraries]. *Buch und Bibliothek*, 51(7/8), 494-496.
- Association of Specialized and Cooperative Library Agencies. (1992). *Library Standards for Adult Correctional Institutions*, 1992. Chicago, IL: American Library Association.
- Association of Specialized and Cooperative Library Agencies. (1999). *Library Standards for Juvenile Correctional Facilities*. Chicago, IL: American Library Association.
- Australian Library and Information Association. (1990). *Australian prison libraries: Minimum standard guidelines*. Canberra, Australia: Australian Library and Information Association.
- Bibliotek innanför murarna. [Libraries behind bars]. (2002). *Biblioteksbladet*, 87(2), 2-11.
- Bowden, T.S. (2003). A Snapshot of state prison libraries with a focus on technology. *Behavioral and Social Sciences Librarian*, 21(2), 1-12.
- Buck, D., Ingham, D., Valentine, P., Thompson, M., Jones, P., & Darbishire, B. (1992). *Prison libraries in Norfolk: A review*. Norwich: Norwich City College Library.
- Contini, C. (2003). *Biblioteche scatenate: Biblioteca, carcere e territorio*. Atti del convegno nazionale, Sassari, Camera di commercio, 28-29 marzo 2003. Rome: Associazione italiana biblioteche (AIB), Sezione Sardegna.
- Costanzo, E., & Montechi, G. (2002). *Liberi di leggere: Lettura, biblioteche carcerarie, territorio*. Atti del Convegno, Rozzano (MI). Centro culturale Cascina Grande, 11 maggio 2001. Rome: Associazione italiana biblioteche (AIB).
- Council of Europe. (1990). *Education in prison*. Strasbourg, GR: Council of Europe. (pp. 41-44, Recommendation No. R(89) 12 adopted by the Committee of Ministers of the Council

- of Europe on 13 October 1989 and explanatory memorandum).
- Council of Europe. (1990). *Final activity report on prison education*. Strasbourg, GR: Council of Europe.
- Crowell, J. R. (1996). *Correctional Law Libraries: Operations, Standards and Case Law*. Littleton, CO: F. B. Rothman.
- Curry, A., Wolf, K., Boutilier, S., & Chan, H. (2003). Canadian federal prison libraries: A national survey. *Journal of Librarianship and Information Science*, 35(3), 141-152.
- Darby, L.T. (2004). Libraries in the American Penal System. *Rural Libraries*, 24(2), 7-20.
- De Carolis, E. (2000). Diritto di lettura: l'esperienza della biblioteca carceraria [The right to read: The experience of prison libraries]. *Bollettino AIB*, 40, (3), 347-363.
- Desmond, Y. (1991). Recreation and education: A combined approach in Wheatfield Place of Detention, Dublin. *An Leabharlann*, 7(4), 127-135.
- Fabiani, J-L., & Soldini, F. (1995). *Lire en prison: Une étude sociologique*. Paris: Bibliothèque publique d'information.
- Fédération Française pour la Coopération des Bibliothèques (FFCBmld), Coopération des bibliothèques en Aquitaine (CBA). (1997). *Bibliothèque & lecture en prison: Guide à l'usage du détenu auxiliaire de bibliothèque*. Paris.
- Fédération Française pour la Coopération des Bibliothèques (FFCBmld). (2004). *Les actions culturelles et artistiques en milieu pénitentiaire*, Paris.
- Fernandez, C. M. (1991). Servicios bibliotecarios en las cárceles de Barcelona y provincia [Prison library services in Barcelona province]. *Boletín de la Asociación Andaluza de Bibliotecarios*, 7(23), 15-28.
- Flageat, M. C. (1998). *Un exemple d'intervention de bibliothécaires en prison: la maison d'arrêt des Yvelines [An example of librarian intervention in prison: The Yvelines remand centre]*. Bulletin d'Informations de l'Association des Bibliothécaires Français. (181), 36-40.
- Franzén, Gunilla. *Det svenska fängelsebiblioteket*. Eskilstuna, Sweden: Eskilstuna stads – och länsbibliotek, 1996.
- Fridriksdóttir, B. (1995). Bokasafnspjónusta fyrir fanga á Íslandi [Library services to Icelandic prisoners]. *Bokasafnid*, (19), 91-92.
- Galler, A. M., & Locke, J. (1991). L'état des bibliothèques dans les pénitenciers fédéraux du Québec [The state of libraries in the federal prisons of Québec]. *Argus*, 20(1), 27-33.
- Golay, A. (1990). Une bibliothèque ordinaire dans un cadre extraordinaire: la bibliothèque de la Prison de Champ-Dollon (Genève) [An ordinary library in an extraordinary setting: The library of the Champ-Dollon Prison in Geneva]. *ArbiDo-Revue*, 5(3), 84-89.
- Great Britain. Standing Committee on Prison Libraries. [1991-1993]. *Prison libraries: Roles and responsibilities*. [London]: Home Office, HM Prison Service.
- Hugo, N. (1996). Library services to prisoners in South Africa: Their contribution towards

- rehabilitation and improving the quality of inmates' lives. *KWAZNAPLIS*, 2(3), 3-6.
- IFLA/UNESCO public library manifesto*. (1995). The Hague: IFLA.
- International Book Committee, & International Publishers Association. (1994). *Charter for the reader*. Geneva: UNESCO.
- Irvall, B., & Nielsen, G.S. (2005). *Access to libraries for persons with disabilities*. (IFLA Professional Report no. 89). The Hague: IFLA. <http://www.ifla.org/VII/s9/nd1/iflapr-89e.pdf>
- Janos, J. (2003). Prison libraries. *KNIZNICA*, 4(5), 235-239.
- Jones, M. D. (1994). *Information Needs of African Americans in the Prison System*. In E. J. Josey (Ed.), *The Black Librarian in America Revisited*. Metuchen, NJ: Scarecrow Press.
- Kaiser, F. E. (Ed.). (1992). *Guidelines for library services to prisoners*. (IFLA Professional Report no. 34). The Hague: IFLA.
- Kaiser, F. E. (1993). De bibliotheek achter tralies: bibliotheekwerk in gevangenis, huizen van bewaring, inrichtingen voor ter beschikking gestelden en jeugdinstellingen [The library behind bars: Library services in prisons, detention centres and young offenders' remand institutions]. *Open*, 25(3), 94100.
- Kaiser, F. E. (1993). Guidelines for library services to prisons. *IFLA Journal*, 19(1), 67-73.
- Kaiser, F. E. (Ed.). (1993). *Pautas para servicios bibliotecarios para prisioneros*. (IFLA Professional Report no. 37). The Hague: IFLA.
- Kaiser, F. E. (Ed.). (1995). *Guidelines for library services to prisoners*. (2nd rev. ed.). (IFLA Professional Report no. 46). The Hague: IFLA.
- Kaiser, F. E. (Ed.). (1995). *Richtlinien zur Bibliotheksversorgung von Häftlingen*. (IFLA Professional Report no. 47). The Hague: IFLA.
- Lehmann, V. (2000). Prison librarians needed: A challenging career for those with the right professional and human skills. *IFLA Journal*, 26(2), 123-128. <http://www.ifla.org/IV/ifla65/papers/046-132e.htm>
- Lehmann, V. (2000). The Prison Library: A Vital Link to Education, Rehabilitation, and Recreation. *Education Libraries*, 24(1), 5-10.
- Lehmann, V. (2003). Planning and implementing prison libraries: Strategies and resources. *IFLA Journal*, 29(4), 301-307. http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/175-E_Lehmann.pdf
- The Library Association. Prison Libraries Group. (1997). *Guidelines for prison libraries (2nd ed.)*. London: Library Association.
- Lieber, C., & Chavigny, D. (2005). *Les bibliothèques des établissements pénitentiaires*. Rapport au Ministre de la culture et de la communication. France. <http://www.culture.gouv.fr/culture/actualites/index-rapports.htm>
- Liggett, J. M. (1996). Survey of Ohio's prison libraries. *Journal of Interlibrary Loan, Document Delivery and Information Supply*, 7(1), 31-45.
- Lire & écrire en prison: La Presse: colloque, Bordeaux, 8 octobre 1993. (1995). Bordeaux:

- Coopération des bibliothèques en Aquitaine.
- Lithgow, S., & Hepworth, J. B. (1993). Performance measurement in prison libraries: Research methods, problems and perspectives. *Journal of Librarianship and Information Science*, 25(2), 61-69.
- Lucas, L. (1990). Educating prison librarians. *Journal of Education for Library and Information Science*, 30(3), 218-225.
- Nyeng, P. (1998). Library days behind bars. *Scandinavian Public Library Quarterly*, 31(1), 8-11.
- Ostlie, Jan-Erik. (1999). Verdens beste fengselsbibliotek. [The world's best prison library]. *Bok og Bibliotek*, 66(1), 15-17.
- Peschers, G. (1999). Weiterentwicklung der Bibliotheksarbeit im Justizvollzug in NRW. *Buch und Bibliothek*, 51(4), 254-256.
- Peschers, G. (2003). *Bibliotheksarbeit im Justizvollzug in Deutschland am Beispiel Nordrhein-Westfalens: Gefangenenbibliotheken als Portale begrenzter Freiheit zur sinnvollen Freizeitgestaltung für Inhaftierte*. WLIC 2003. <http://www.ifla.org/IV/ifla69/papers/023g-Peschers.pdf>
- Peschers, G., & Skopp, K. J. (1994). Nordrhein-Westfalen: Bibliotheksarbeit im Strafvollzug [North Rhine-Westphalia: Library service in the prisons]. *Buch und Bibliothek*, 46(3), 256-262.
- Revelli, C. (1996). Biblioteche carcerarie [Prison libraries]. *Biblioteche Oggi*, 14(7), 42-46.
- Rubin, R. J., & Suvak, D. (Eds.) (1995). *Libraries Inside: A Practical Guide for Prison Librarians*. Jefferson, NC: McFarland.
- Suvak, D. *The prison community*.
- Rubin, R. J. *The planning process*.
- Souza, S. *The professional staff*.
- Mallinger, S. M. *The inmate staff*.
- Reese, D. *Collection development*.
- Rubin, R. J., & Suvak, D. *Services*.
- Pitts, N. *Programs*.
- Piascik, A. *Literacy*.
- Suvak, D. *Budgeting*.
- Brown, T. *The facility and equipment*.
- Lehmann, V. *Automation*.
- Ihrig, J. *Providing legal access*.
- Ruebens, G., & Jacobs, R. (1999). Gevangenisbibliotheken: een pilootproject in Brugge [Prison libraries: A pilot project in Bruges]. *Bibliotheek en Archiefgids*, 75(1), 33-45.
- A Sentence to read: A review of library services to penal establishments in Nottinghamshire*. (1990). Nottingham, England: Nottingham County Council.

- Stearns, R. M. (2004). The Prison library: An issue for corrections, or a correct solution for its issues? *Behavioral & Social Sciences Librarian*, 23(1), 49-80.
- Stevens, T., & Usherwood, B. (1995). The development of the prison library and its role within the models of rehabilitation. *Howard Journal of Criminal Justice*, 34(1), 45-63.
- Tabet, C. (2004). *La bibliothèque hors les murs*. Paris: Cercle de la librairie.
- United Nations standard minimal rules for the treatment of prisoners*. (1995). New York: United Nations.
- Vogel, B. (1995). *Down for the Count: A Prison Library Handbook*. Metuchen, NJ: Scarecrow Press.
- Vreeburg, K. (1996). Filiaal zonder collectives: Penitentiare inrichting besteedt bibliotheekwerk uit aan OB Lelystad [A branch without collections: A prison service provides work for Lelystad Public Library]. *Bibliotheek en Samenleving*, 24(3), 15-20.
- Werner's Manual for Prison Law Libraries. (2004). R. Trammell (Ed.). (3rd ed.). *American Association of Law Libraries Publications Series; no. 69*. Buffalo, NY: Wm. S. Hein.
- Westwood, K. (1998) "Meaningful access to the courts" and law libraries: Where are we now? *Law Library Journal*, 90(2), 193-207.
- Wilhelmus, D. W. (1999). A new emphasis for correctional facilities' libraries: college programs in prison systems. *The Journal of Academic Librarianship*, 25(2), 114-120.
- Womboh, B. S. H. (1991). Nigerian prison library services: Status and needs. *Focus on International & Comparative Librarianship*, 22(1), 10-15.
- Womboh, B. S. H. (1995). Research summary: An assessment of Nigerian prison libraries. *Third World Libraries*, 5(2), 74-75.
- Yamaguchi, A. (2002). Books for prisoners. *Toshokan Zasshi (The Library Journal)*, 96, 761-763.